

บทที่ 5

บทวิเคราะห์และบทสรุป

1. พัฒนาการของงานศิลปกรรมตามคติความเชื่อแบบจีนจากอดีตถึงปัจจุบัน

เป็นที่ทราบกันดีว่าไทยกับจีนนั้นมีความสัมพันธ์กันมาเนิ่นนาน ทั้งระบบทศบุรณการและการติดต่อค้าขาย เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ย่อมส่งผลให้ศิลปวัฒนธรรมจีนเผยแพร่เข้ามาผสมผสานกับศิลปะและวัฒนธรรมไทย ดังปรากฏหลักฐานให้เห็นมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย สืบเนื่องในสมัยอยุธยา และเห็นได้อย่างเด่นชัดในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยรัชกาลที่ 3

การเข้ามาของศิลปกรรมตามคติความเชื่อแบบจีน ในขั้นแรกน่าจะเข้ามาพร้อมกับชาวจีนที่เข้ามาพำนักในดินแดนไทย เนื่องจากชาวจีนมักยึดถือขนบธรรมเนียม ความเชื่อของตน เมื่อเข้ามาก็ย่อมปฏิบัติหรือสร้างสิ่งที่ตนนับถือ หรือมีความเชื่อในเรื่องนั้น ทำให้เกิดการแพร่หลาย และเป็นที่รู้จักของคนไทย ตามธรรมดาเมื่อมองเห็นหรือ รู้สึกว่าของสิ่งนั้นมีความแปลก สวยงาม และเห็นว่าดีก็มักจะนำมาประดิษฐ์ หรือทำตามแบบ เหล่านี้ทำให้เกิดงานศิลปกรรมแบบศิลปะจีนขึ้น

อาจกล่าวได้ว่า ศิลปกรรมตามคติความเชื่อแบบจีนได้รับการแพร่หลายมากขึ้นมากขึ้นอยู่กับ 4 ปัจจัย คือ พระมหากษัตริย์ หากกษัตริย์องค์ใดโปรดงานศิลปะแบบจีน ศิลปะนั้นก็จะเป็นที่นิยมแพร่หลาย เช่น ในรัชกาลที่ 3

ปัจจัยที่สอง คือ เจ้านาย ขุนนาง เป็นส่วนที่สนับสนุนงานศิลปกรรมตามแบบจีนได้เป็นอย่างดี เช่น เจ้านาย ขุนนาง ในสมัยรัชกาลที่ 3 ที่นิยมสร้างวัดตามศิลปะแบบพระราชนิยม นับได้ว่าเป็นผู้ที่ทำให้ศิลปกรรมแบบจีนแพร่กว้างขวางออกไป

ปัจจัยที่สาม คือ เศรษฐีจีน เมื่อมีจิตศรัทธาสร้างวัดก็มักยึดมั่นในจารีตประเพณีและรักศิลปะประจำชาติตน จึงมักสร้างโดยสอดแทรกศิลปกรรมตามคติความเชื่อแบบจีนเข้าไปด้วย

ปัจจัยที่สี่ คือ ช่างจีน ซึ่งถือเป็นผู้นำศิลปกรรมแบบจีนให้ปรากฏและผสมผสานกับศิลปะไทย

ในด้านคติความเชื่อเรื่อง ฮก ลก ซิ่ว นั้นปรากฏในงานศิลปกรรมมาตั้งแต่อดีต แม้ในปัจจุบันชาวจีนในประเทศไทยก็ยังยึดมั่นอยู่ เนื่องจากลักษณะสังคมและวัฒนธรรมที่ฝังแน่น

กับความเชื่อและศาสนา ดังกล่าวย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีศาสนสถานเพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ ในรูปของศาลเจ้า หรือ วัด ซึ่งเป็นแหล่งศิลปกรรมตามคติความเชื่อแบบจีน ภาพมงคลต่างๆเป็นองค์ประกอบสำคัญ จึงกล่าวได้ว่าคติความเชื่อในเรื่องสิริมงคลแบบจีนนั้นยังคงผสมผสานอยู่ในสังคมไทยเรื่อยมา

2. ความเชื่อตามคติ ฮก ลก ซิ่ว กับผลสะท้อนทางวัฒนธรรมและสังคมไทย

การผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยกับจีนนั้นเป็นไปอย่างกลมกลืน เนื่องจากไทยกับจีนนั้นไม่มีความแตกต่างด้านศาสนา การดำรงชีวิต หรือแม้กระทั่งความเชื่อก็มักคล้ายกัน ทำให้ชาวจีนเป็นที่ยอมรับ ดังนั้นเมื่อมีการอยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน มีลักษณะทางอุปนิสัยและความเชื่อที่คล้ายกันก็ย่อมมีการแลกเปลี่ยนความเชื่อดังกล่าว ซึ่งเรื่องคติที่เกี่ยวกับปรัชญาของจีนหรือเรื่องของโชคลาภต่างๆนี้เป็นสิ่งที่คนไทยไม่รังเกียจ สามารถรับมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับไทยได้เพราะ ฮก ลก ซิ่ว เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพอใจ เป็นมงคลแห่งบุญวาสนา ถึงแม้ว่าจะมีรูปแบบที่เป็นอย่างจีนก็ตาม

ความเชื่อตามคติ ฮก ลก ซิ่ว สะท้อนถึงวัฒนธรรมของคนจีนที่ส่งผ่านถึงไทย ทำให้เกิดการสอดแทรกรูปแบบดังกล่าวในงานศิลปกรรม ทำให้เกิดการยอมรับรูปแบบดังกล่าวและเป็นที่ปรากฏสืบต่อมา แม้ว่าการปรากฏของลายมงคลต่างๆ ในระยะต่อมาอาจจะไม่ได้ยึดถือความหมายตามความเชื่อของชาวจีน แต่อย่างไรก็ตามสังคมไทยก็ได้รับรู้ว่าเหล่านั้นคือภาพมงคล และการอวยพรในความเชื่อของชาวจีน